

Landsbygds- och infrastruktur-
departementet
c/o Regeringskansliet

Länsstyrelsen Skånes yttrande över Skogsstyrelsens rapport 2025/14: Analys av markavståenden för naturvårdsändamål enligt jordförvärvslagen samt Jordbruksverkets och Skogsstyrelsens redovisning av regeringsuppdrag 2025/1218: Förslag till ändrade regler om markavståenden enligt jordförvärvslagen

Er beteckning: LI2026/00492

Övergripande synpunkter

Remissens förslag kräver intresseavvägningar mellan att behålla ägarbalansen mellan fysiskt och juridiskt ägande och att kunna etablera nya naturreservat.

Av de lagda förslagen förordar Länsstyrelsen Skåne det inledande förslaget att avstående av ägarrätten ska krävas för att juridiska personers avsättningar till staten för naturvårdsändamål ska inräknas i bolagets markbalans.

Länsstyrelsen vill framhålla att regelförändringen kan komma att försvåra nybildandet av naturreservat i Skåne och konsekvenserna bör utredas innan några förändringar införs.

Länsstyrelsen tillstyrker att möjligheten för juridiska personer att tillgodoräkna sig framtida avståenden helt avskaffas.

Länsstyrelsen tillstyrker även de administrativa förslagen för att få en mer likriktad, effektiv och rättsäker handläggning och prövning av ärenden där juridiker har avstått mark till privatpersoner eller till staten för naturvårdsändamål som också lämnas i remissen.

Överväganden

Ett av jordförvärvslagens (1979:230) huvudsyften är att bevara balansen mellan det juridiska och det fysiska ägandet av jord- och skogsfastigheter. Länsstyrelsen är normalt förstainstans vid juridiska personers ansökningar om förvärvstillstånd.

Möjligheten att få inräkna naturvårdsavsättningar i markbalansen infördes genom en lagändring 2005. Vid införandet var nybildandet av naturreservat av begränsad omfattning, varför utökningen bedömdes få en begränsad påverkan på ägarbalansen.

Enligt Riksskogstaxeringen har dock det privata ägandet sedan 2005 minskat med 1% medan det juridiska ägandet har ökat i motsvarande grad.

Med tanke på den korta tidsperioden (ca 20 år), skulle sådan överföring på längre sikt innebära en ägaröverföring av stora skogs- och jordbruksarealer från fysiskt till juridiskt ägande, en överföring som JFL-lagen är till för att förhindra.

Tillämpningen av regelverket för avsättningar för naturvårdsändamål har ändrats genom en dom i Kammarrätten i Göteborg (mål nr 2251-14). Tidigare hade enbart avsättningar som innebar att äganderätten för fastigheten överlätits till staten fått inräknas i markbalansen, men domen innebar att även upplåtelse för all framtid fick inräknas.

Genomförs förslaget om att begränsa juridiska personers kompensationsmöjlighet till att omfatta avståenden där ägarrätten till marken överförs till en fysisk person eller staten för naturvårdsändamål skulle det innebära att den tidigare ordningen, före Kammarrättens dom, återställs.

Länsstyrelsen arbetar samtidigt enligt årligt regleringsbrev för att bilda naturreservat för att uppfylla internationella åtaganden, nya naturreservat bildas ofta tillsammans med olika juridiska personer. För deras intresse och vilja att bilda reservat på frivillig väg i länet är det ofta avgörande att de kan tillgodoräkna sig avståenden och kunna förvärva ny mark för att inte tappa produktion.

Länsstyrelsen befarar att framförallt förslaget om att helt slopa juridiska personers möjlighet att tillgodoräkna sig avsättningar till staten kommer att medföra en väsentlig försämring i möjligheten att utföra uppdraget att bilda nya naturreservat.

Framtida avsättningar

Enligt gällande lagstiftning får juridisk person lämnas förvärvstillstånd om förvärvaren avstår, *kan antas komma att avstå* eller under de fem närmast föregående åren har avstått lantbruksegendom som ungefär motsvarar förvärvet.

Åtagande om framtida avsättningar har ingen juridisk bärighet, ett lämnat förvärvstillstånd kan inte återkallas om åtagandet inte uppfylls. Redan idag beaktar Länsstyrelsen i Skåne därför inte utlovade framtida avståenden vid handläggningen av jordförvärvsansökningar.

I linje med denna policy tillstyrker Länsstyrelsen att möjligheten att åberopa framtida avståenden helt tas bort från regelverket.

Ytterligare förslag i betänkandet

- Myndighetsgemensamma rutiner upprättas angående krav på uppgifter som ska lämnas i markbalansredovisningen.
- Förtydliganden görs beträffande markbalansredovisning för bolag som ingår i en koncern.
- Myndighetsgemensamma rutiner upprättas för tillämpningen av femårsregeln.
- Förtydliganden görs av vilka områdesskydd som omfattas av begreppet naturvårdsändamål.
- Myndighetsgemensamma rutiner upprättas för kontroll av om förvärvaren erhållit kompensationsmark av staten.

Förslagen har förankrats hos länsstyrelsernas jordförvärvshandläggare och ett genomförande välkomnas av Länsstyrelsen Skåne.

De som medverkat i yttrandet

Yttrandet har fastställts av avdelningschefen Åsa Lindberg efter föredragning av landsbygdsutredaren Anders Ericson. Avdelningschefen Olof Liungman har också medverkat vid utformningen av yttrandet.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.